

Svar på spørsmål og påstander om Gudbrandsdal Slakteri

Debattklimaet og en del påstander om slakterietableringen har siste tiden vært slik at det har vært vanskelig å nå fram med saklig informasjon. Vi ser stor etterspørsel etter svar fra Gudbrandsdal Slakteri, samt at en del påstander ikke er besvart. Nedenfor har vi derfor svart opp spørsmål og påstander mange er opptatt av;

Spørsmål: Vil Gudbrandsdal Slakteri gjennomføre hente- og mottaksplikt?

Ja. Mottaksplikten vil framgå av de bindende avtaler som inngås. Tillit fra produsentene er avgjørende for slakteriets drift og det ville være svært uklokt av Gudbrandsdal Slakteri å bryte med mottaksplikten.

Et slakteri i nærområdet gir samtidig trygghet for levering dersom *andre aktører* endrer sine mottaksbetingelser.

Spørsmål: Vil Gudbrandsdal Slakteri håndtere nødslakt?

Ja

Spørsmål: Vil Gudbrandsdal Slakteri ha livdyromsetning?

Ja

Spørsmål: Vil Gudbrandsdal Slakteri ha husdyrfaglig rådgiving?

Ja

Spørsmål: Hvilke dyr vil Gudbrandsdal Slakteri håndtere?

Vi vil håndtere storfe og småfe, samt om ønskelig tamrein og storvilt. Det er dessverre for lite svineproduksjon i vårt område til at vi – i alle fall i første omgang – kan investere i en svinelinje. Gjennom industriell eier Fatland kan slakt av gris tilbys, slik at alle dyreslag er dekket.

Spørsmål: Hvor mange arbeidsplasser vil Gudbrandsdal Slakteri gi?

Selve slakte- og skjærvirksomheten vil ha mellom 50 og 80 medarbeidere. I tillegg kommer årsverk på foredlingssiden, samt arbeidsplasser hos transportører og andre samarbeidsparter. Vi håper også på «knoppskyting» av lokalmat-/nisjeproduksjon, og ikke minst at dagens lokalmatprodusenter kan lykkes enda bedre i samarbeid med oss. Samlet sysselsettingseffekt kan bli 150 til 200 årsverk.

Spørsmål: Hvorfor kan vi ikke bygge slakteri med kun lokalt eierskap?

De industrielle deleierne bidrar med kompetanse og kapital, samt å sikre avsetning og markedstilgang. Dette er helt nødvendig for å sikre god drift.

Med en samarbeidspart som er svært gode på slakteri-/skjæring og som har markedstilgang i dagligvarebransjen, en samarbeidspart som er svært gode på storhusholdning og proffmarkedet, samt råvarene og kompetansen i regionen, har vi et svært godt grunnlag for å lykkes.

Spørsmål: Hvorfor har vi ikke fått tilbud om å tegne aksjer enda?

Vi kan ikke be folk om å satse sine sparepenger uten samtidig å si helt klart hva de skal investere i. «Kommuneinitiativet», slakteritegninger, økonomi og planer må være på plass før vi inviterer til

aksjekjøp. Alt må henger sammen. Tilbud om å tegne aksjer vil komme så snart vi kan gi dere den trygghet som kreves.

Spørsmål: *Hvem kan kjøpe aksjer i Gudbrandsdal Slakteri?*

Alle. Vi er samtidig opptatt av å organisere det regionale/lokale eierskapet slik at det gir god innflytelse.

Spørsmål: *Hva vil en aksje koste?*

Det er ikke bestemt, men prisen blir slik at alle som ønsker kan delta. Det viktigste er at alle får kjøpt aksjer på samme betingelser og behandles likt.

Spørsmål: *Må en eie aksjer for å levere til slakteriet?*

Nei

Spørsmål: *Hvordan sikres produsentenes medbestemmelse?*

Gjennom eierskap, og ikke minst at slakteriet er fullstendig avhengig av samarbeid med produsentene. Det etableres i tillegg et samarbeidsorgan som ivaretar produsentenes felles interesser, samt bidrar til at viktige forhold mellom slakteri og produsentene drøftes og løses.

Spørsmål: *Hvem vil tjene penger ved et overskudd?*

I første omgang vil overskudd brukes til å betale på lån og styrke bedriften gjennom for eksempel produktutvikling. På sikt vil dere som skyter inn egenkapital få avkastning, samtidig som det er naturlig å drøfte en type produsentbonus.

Spørsmål: *Hvem er de industrielle samarbeidspartnerne?*

Jæder Ådne Espeland AS er en familieeid kjøttforedlingsvirksomhet med hovedkontor i Ålgård på Jæren, etablert i 1896. Selskapet leverer produkter i storhusholdningsmarkedet, der Burger King og Pizzabakeren er eksempel på kunder. Selskapet hadde i 2019 en omsetning på 670 millioner kroner og en egenkapital på 200 millioner kroner.

Jæder har som mål å være kjøttbransjens beste innen bærekraft og produktkvalitet, noe som er bakgrunnen for deltakelsen i etablering av Gudbrandsdal Slakteri. Jæder ser det som en unik mulighet å kunne tilby proffmarkedet spesialprodukter fra Gudbrandsdalen. Jæder har i alle år vært gode på innovasjon og vil være en aktiv partner for å tilføre økt verdiskapning i selskapet.

Fatland er en familieeid slakteri- og foredlingsvirksomhet med tyngdepunkt i Rogaland med anlegg i Ølen og Sandnes, samt i Oslo og Sandefjord. Virksomheten ble etablert i 1892. Fatland tar i tillegg i mot 25 % av norsk ull, og de har en betydelig eksport av huder, skinn og ull. Fatland leverer i dag produkter til Coop og Norgesgruppen, samt til industrikunder som f.eks. Jæder, Orkla og Grilstad. Selskapet hadde i 2019 en omsetning på 4,9 milliarder kroner, og en egenkapital på over 500 millioner kroner.

Fatland vektlegger tett og godt samarbeid med produsentene, mattrygghet og fornøyde forbrukere. Deltakelse i etableringen av Gudbrandsdal Slakteri motiveres av tilgang til de beste råvarer, og tilgang til nye markedsområder på Østlandet.

Begge selskapene kjennetegnes med at de bygger stein på stein, og investerer overskudd i å utvikle bedriften videre.

Påstand: *Gudbrandsdal Slakteri vil kun slakte dyrene. All foredling vil skje andre steder.*

Feil. Dyrene vil skjæres ned til biffer, andre produkter og halvfabrikata. Vi etablerer løsning for håndtering av ull, huder og andre biprodukt. Kjøttdeig- og/eller hamburgerlinje planlegges etablert fra første dag. Vi starter på nyåret 2021 eget merkevare- og produktutviklingsprosjekt der lokale aktører inviteres inn.

Industribygget lages fleksibelt, slik at nye foredlingslinjer kan etableres med mindre tilpasninger.

Påstand: Gudbrandsdal Slakteri vil bidra til å ødelegge dagens markedsregulering

Feil. Markedsreguleringen er et spleiselag mellom alle som leverer kjøtt, *også* de som vil levere til Gudbrandsdal Slakteri. I dag utøver Nortura markedsregulatorrollen, på bestilling fra Landbruksdepartementet og i tråd med Stortingsfastsatt regelverk. Gudbrandsdal Slakteri vil bidra lojalt til opprettholdelse av gode markedsreguleringsordninger, inklusive å samarbeide med markedsregulator om slike.

Påstand: Å levere til Gudbrandsdal Slakteri vil svekke kjøttprisene

Feil. Prisen på stor- og småfe fastsettes i dag for å oppnå balanse i det innenlandske markedet. Vi har tollsatter fastsatt av Stortinget, som bidrar til å holde prisnivået og beskytte norsk egenproduksjon.

Markedsregulator har en rolle i å predikere markedsbalanse framover, og legge en «prisløype», som bidrar til markedsbalanse. Markedsregulator har ikke makt til - gjennom å legge «prisløypen» høy - å presse prisene oppover. Dette fordi en da vil få overproduksjon, som slår tilbake som en boomerang gjennom lave priser. Gudbrandsdal Slakteri endrer ikke denne mekanismen.

For produsentene er det viktigste altså at det er tillit til landbruket som næring. Da vil det være politisk vilje til å holde tollsatsene, som i realiteten er det viktigste virkemiddelet for at vi produsenter får akseptable priser.

Gudbrandsdal Slakteri vil bidra til norsk selvproduksjon, tillit til landbruket, og gode produkter i markedet. Gudbrandsdal Slakteri har som mål å etablere produkter som øker folks betalingsvilje for produkter basert på gode råvarer. Dette bidrar positivt til råvareprisen.

Påstand: Gudbrandsdal Slakteri vil svekke Nortura (som industriselskap) enda mer

Dagens slakteristruktur gir et stort «tomrom» mellom Trondheim i nord, Førde og Nordfjordeid i vest og slakteriene nær Oslo i sør. Vi er nå den regionen i Norge med mest dyr og lengst avstand til et slakteri i Sør-Norge. Dette utnyttes av alle aktører. Dyrene i vår region fordeles nå mellom private aktører i sør, vest og nord, samt kjøttssamvirket, mens regionen selv sitter igjen som råvareleverandør. Gudbrandsdal Slakteri vil «ta tilbake» dyrene som nå går til private slakteri utenfor regionen, samtidig som en selvsagt vil ta markedsandel fra Nortura.

Påstand: Gudbrandsdal Slakteri sin organisering og eierskap blir ikke som tidligere lovet

Feil. Vi sa fra første stund at vi skulle følge «samvirkeprinsipper», i den forstand at produsentene får alle tjenester de historisk har fått via kjøttssamvirket, en organisering som medfører medbestemmelse, samt at produsenten også tjener på at slakteriet går bra. Dette holder vi.

For å få finansiering må Gudbrandsdal Slakteri organiseres som et aksjeselskap. Det har vi også meddelt fra første stund.

Målet er størst mulig regionalt/lokalt eierskap. At kommunene går inn som eiere av bygget øker muligheten for betydelig eierskap også i Gudbrandsdal Slakteri, samtidig som kommunene gjennom leieavtalen kan stille krav til slakteriet som også ivaretar lokale verdier.

Påstand: *Private industrielle medeiere er kun opptatt av profitt*

De industrielle medeierne er familiebedrifter, som i generasjoner har investert overskuddet tilbake i bedriftene. Noen av eierne driver selv gardsbruk samtidig som de arbeider i bedriften. Flere av eierne er fagfolk som jobber på gulvet i virksomheten. Så snart Koronasituasjonen åpner opp for det, vil det gjennomføres møter der også representanter fra de industrielle samarbeidspartene og deres eiere er med.

Men; Som alle andre er de industrielle eierne opptatt av sunn økonomi. Dette gir trygghet for de som skal være medeiere lokalt, og ikke minst for lønnsomhet og bærekraft over tid.

Påstand: *Industrielle medeiere gjør at vi mister lokal kontroll*

Gudbrandsdal Slakteri, og de industrielle medeierne, vil være fullstendig avhengig av samspillet med regionens produsenter. Gudbrandsdal Slakteri vil investere over 150 millioner kroner i utstyr som er svært vanskelig å flytte og lite verdt dersom en ikke samarbeider godt med lokalbefolkning og leverandører. Dette gir i seg selv stor innflytelse og kontroll.

Kommunene vil samtidig eie bygget, og sette krav til leietaker til lokalsamfunnets beste. Kombinert med skisserte organisering og lokalt deleierskap i Gudbrandsdal Slakteri vil dette bidra til betydelig lokal innflytelse.

Påstand: *Kommunene gir «støtte» til slakterietableringen*

Feil. «Kommuneinitiativet» handler om å etablere egenkapital til et industribygg, som skal leies ut på betingelser som gjør at kommunene får avkastning på investerte midler. Det er riktig at Gudbrandsdal Slakteri i sommer ikke hadde nok egenkapital til å starte bygging, og at «kommuneinitiativet» bidrar til at et slakteri nå kan etableres. Dette skjer *på kommunenes initiativ*. Gudbrandsdal Slakteri forventet ikke - og forventer ikke – «støtte» fra kommunene.

Påstand: *Kommunene tar nå risikoen ved slakterietableringen*

Feil. Størst risiko ved slakterietableringen tar de som skyter inn egenkapital i Gudbrandsdal Slakteri. Eierne i Gudbrandsdal Slakteri må ha tapt alle sine penger før kommunene ikke får betalt husleie. Så sant mange nok produsenter leverer til slakteriet, vil Gudbrandsdal Slakteri få god driftsøkonomi. Og være en trygg leietaker.

Påstand: *Gudbrandsdal Slakteri «jukser» når vi hevder å ha over 500 leverandører*

Feil. Påstanden legger til grunn at Gudbrandsdal Slakteri har sagt ting vi ikke har sagt. Det korrekte er at vel 500 svarte på undersøkelsen for nesten et år tilbake. Av disse vel 500 har 12 «meldt seg av». Gudbrandsdal Slakteri har ikke hevdet at vi har 500 leverandører, men når vi er spurt vist til denne undersøkelsen.

Rekruttering av leverandører vil starte når vi har nødvendige avklaringer, sannsynligvis på nyåret.

Påstand: *Gardbrukere setter egne arbeidsplasser i spill for å sørge for arbeidsplasser til andre i regionen*

Feil. Tvert om står distriktslandbruket i fare dersom sentralisering av landbruksrelatert industri bidrar til svekket tillit til landbrukspolitikk som god distriktspolitikk. Landbruket og lokalsamfunnet lever altså i en symbiose. Å være den landbruksregionen i Sør-Norge som har størst avstand til nærmeste slakteri og foredling, innebærer derimot på sikt – og særlig dersom dagens landbrukspolitikk

utfordres ytterligere – en stor risiko for produsentenes arbeidsplasser. All erfaring viser at det er regioner med aktivt landbruk i samspill med mange samarbeidende bedrifter som har best utvikling.

Påstand: Gudbrandsdal Slakteri er en «hevnaksjon» mot kjøttssamvirkets nedleggelse av Otta

Feil. Gudbrandsdal Slakteri etableres fordi det er riktig for landbruket og regionen. Vi ser frustrerte kommentarer om kjøttssamvirket i ulike sammenhenger, men har i hele vårt arbeid vært opptatt av å dempe slik frustrasjon. I stedet oppfordrer vi til å se mulighetene Gudbrandsdalen har som «spiskammers» for hele Norges befolkning.

På vegne av Gudbrandsdal Slakteri

Terje Jonny Sveen, styreleder